

Житомирський державний університет імені Івана Франка
ННІ іноземної філології
Кафедра міжкультурної комунікації та прикладної лінгвістики

І.І. Савчук

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З ФОРМУВАННЯ
ФОНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ**

**для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова і література
(англійська))**

Житомир 2020

Рекомендовано вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № від 2020 року)

Рецензенти:

Могельницька Людмила Францівна – завідувач кафедри завідувач кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики державного університету "Житомирська політехніка", кандидат філологічних наук, доцент.

Хант Галина Олександрівна – завідувач кафедри іноземних мов Житомирського національного агроекологічного університету, кандидат філологічних наук, доцент.

Савчук І.І.

Методичні рекомендації з організації навчальної практики з формування фонологічної компетентності для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська)). – Житомир: **Редакційно-видавничий відділ ЖДУ ім. І. Франка**, 2020. – 45 с.

Методичні рекомендації орієнтовані на організацію навчальної практики з формування фонологічної компетентності з метою засвоєння здобувачами вищої освіти першого року навчання основних теоретичних і прикладних аспектів рецептивно-продуктивної діяльності студента як слухача та мовця у мовленнєвому процесі. Система практичних завдань спрямована на успішне вивчення інформативного матеріалу курсу та формування навичок фонетичного аналізу. Методичні матеріали мають на меті сприяти формуванню студентами, що спеціалізуються у галузі викладання англійської мови, фонологічної компетенції – здатності сприймати й відтворювати звукові одиниці мови у певному контексті з належним використанням необхідного наголосу, ритму та інтонації.

Для студентів першого курсу спеціальності: 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська)).

ЗМІСТ

Передмова.....	4
I. Робоча програма навчальної практики з формування фонологічної компетентності	6
1.1. Мета й завдання навчальної практики з формування фонологічної компетентності	6
1.2. Змістова програма практики.....	7
1.3. Форми й методи контролю.....	10
1.4. Критерії оцінювання та розподіл балів.....	11
II. Теоретичні засади формування фонологічної компетентності здобувачів вищої освіти.....	16
2.1. Cognitive and Communicative basis for Contemporary Phonological Investigations	16
2.2. Формування фонологічної компетенції у площині прикладного аспекту професійної міжкультурної комунікації	19
III. Звітна документація.....	25
3.1. Вимоги до звітної документації.....	25
3.2. Щоденник навчальної практики з формування фонологічної компетентності	27
IV. Залікові завдання з навчальної практики з формування фонологічної компетентності	37
4.1. Питання до заліку.....	37
4.2. Орієнтовні залікові завдання.....	38
V. Рекомендована література.....	41
Інформаційні ресурси.....	45

ПЕРЕДМОВА

Навчальна практика з формування фонологічної компетенції є необхідним компонентом підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Вона має на меті формування здатності студентів до коректного артикуляційного та інтонаційного оформлення висловлень мовця й розуміння мовлення слухачем у площині взаємодії знань, навичок та загальної мовної свідомості у використанні звуків, ритму, наголосу та інтонації. Навчальна практика займає важливе місце в професійній підготовці здобувача вищої освіти: фонологічна компетенція є компонентом іншомовної комунікативної компетенції, формування якої є метою навчання й вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах. У розрізі інтегрованого підходу до навчання іноземної мови формування фонологічної компетентності здійснюється у тісному зв'язку з іншими видами мовної компетенції – лексичною, граматичною. Навчальна практика з формування фонологічної компетентності слугує теоретичним і практичним підґрунтям для викладання циклу навчальних дисциплін з практичного курсу основної іноземної мови, практичної граматики основної іноземної мови й мовознавства здобувачам вищої освіти першого року навчання; для володіння іноземною мовою як засобом самостійного спілкування на міжкультурному рівні необхідно зважати на те, що формування фонологічної компетенції передуює формуванню лексичних та граматичних навичок у навчанні іноземної мови.

Формування основ комунікативної компетенції у студентів, що становить мету і зміст навчання іноземної мови на сучасному етапі, вимагає серйозної уваги до засвоєння студентами вимовних характеристик говоріння і до розвитку у них здатності до слухового сприймання іншомовного мовлення. Методична важливість цієї роботи зумовлена низкою чинників, а саме: роллю виразного оформлення мовлення для свідомого використання мовленнєвої; значенням слухо-вимовних навичок для формування у студентів автоматизмів аудіювання, техніки читання вголос, а також для

вироблення стійких лексичних і граматичних навичок говоріння; важливістю формування якісних слухо-вимовних навичок у студентів шляхом коригування та вдосконалення вимови на вищих етапах навчання.

Зважаючи на ці чинники, формування іншомовної компетенції у студентів є одним з провідних завдань навчання студентів у вищому навчальному закладі. Термін «фонетична (фонологічна) компетенція» означає фонетичні знання та навички перцепції та продукції: 1) звукових одиниць (фонем); 2) фонетичних ознак розпізнання фонем; 3) фонетичного складу слів; 4) фонетики речення, тобто просодії речення (наголосу і ритму фрази, інтонації); 5) фонетичної редукції тощо. Специфіка фонетичної системи іноземної мови вимагає подолання мовних труднощів вимови при оволодінні нею. Робота над вимовою в процесі навчання іноземної мови студентів має величезне значення для вироблення умінь і навичок усного мовлення, читання і розуміння прочитаного або сприйнятого на слух матеріалу, а також міцного його засвоєння. Навички вимови повинні доводитися до такого ступеня досконалості, який забезпечив би їх повну автоматичність.

Організація практики. Навчальна практика з формування фонологічної компетентності проводиться на базі ННІ іноземної філології у першому семестрі в обсязі усього 135 годин / 4.5 кредити як аудиторна (60 годин практичних занять) та самостійна / індивідуальна (75 годин) робота здобувачів вищої освіти, триває три тижні й завершується заліком.

I. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З ФОРМУВАННЯ ФОНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

1.1. Мета й завдання навчальної практики з формування фонологічної компетентності

Мета навчальної практики з формування фонологічної компетентності: формування фонологічної (фонетичної) компетенції студентів – здатності сприймати й відтворювати звукові одиниці мови у певному контексті з використанням відповідного наголосу, ритму та інтонації.

Завдання: оволодіння артикуляційною базою англійської мови, асимілятивними явищами мовленнєвого потоку, формування навичок артикуляції англійських голосних та приголосних звуків, корегування навичок вимови, удосконалення умінь і навичок фонематичної транскрипції та способу її графічного зображення.

За час проходження практики здобувач вищої освіти має набути таких **компетентностей:**

- фонологічна компетенція – знання та слухо-вимовні й ритміко-інтонаційні навички мовленнєвої перцепції та продукції;
- лексична й граматична мовна компетенція – навички, які утворюються в процесі читання, аудіювання, письма й говоріння при виконанні комунікативних вправ;
- соціокультурна компетенція, що формується шляхом розширення країнознавчих та соціокультурних знань у процесі формування фонетичних навичок;
- міжкультурна компетенція – знання про спільні та відмінні дистинктивні риси звукової й ритміко-інтонаційної організації висловлень англійською й українською мовою;

– професійно-орієнтована комунікативна компетенція – через презентацію нових методів навчання та залучення студентів до організації навчального процесу.

Студенти повинні оволодіти фонетичними *знаннями* про: 1) фонетичну сторону мовлення – фонemi та їх артикуляційно-акустичні характеристики; основні модифікації звуків у потоці мовлення; 2) фонетичну організацію слів (складу, словесного наголосу); 3) інтонацію та її основні компоненти (мелодику, ритм, паузацію, наголос, темп, гучність і тембр); 4) транскрипцію та графічні можливості відображення інтонації, типи шкал і тонів.

Студенти повинні вміти (оволодіти фонетичними *навичками*):

- розрізняти в мовленні довгі та короткі голосні, дифтонги, глухі та дзвінкі приголосні, аспіровані та неаспіровані приголосні й виразно вимовляти перелічені звукові контрасти;

- сприймати модифікації голосних і приголосних звуків у зв'язному мовленні (слабкі форми, позиційні алофони, асиміляцію, елізію тощо);

- вміти самостійно продукувати вищезгадані модифікації в зв'язному мовленні;

- розрізняти в мовленні наголоси та правильно їх ставити в багатоскладових словах;

- виділяти в висловленні важливу інформацію, використовуючи логічний наголос, і користуватись ритмом;

- визначати мовленнєві функції у висловленнях, виражених за допомогою різних інтонаційних моделей;

- передавати різні комунікативні функції у власних висловленнях за допомогою інтонації з тематичної проблематики I курсу.

1.2. Змістова програма практики

Зміст діяльності здобувачів вищої освіти визначається робочою програмою й полягає в поглибленні та закріпленні фонетичних знань і виробленні практичних умінь їх застосовувати.

Зміст навчальної практики визначає завдання для виконання здобувачем вищої освіти: I - на перевірку рецептивних слухових та інтонаційних навичок; II - на перевірку репродуктивних вимовних та інтонаційних навичок; III - на перевірку умінь і навичок організації фонематичної транскрипції та способу її графічного зображення.

Теми практичних занять:

№	Тема	Кількість годин
1	Звуки англійської мови. Система голосних фонем. Система приголосних фонем. Компоненти інтонації. Ритмічні групи як основа англійської інтонації. Графічний запис англійської інтонації.	4
2	Типи складів. Інтонація стверджувальних речень. Наголос у двоскладових словах.	2
3	Звертання. Ненаголошені позиції слів.	2
4	Інтонація у загальних питаннях. Вимова <i>-ed</i> закінчень.	2
5	Вимова <i>s, z</i> у фінальній позиції. Інтонація в альтернативних питаннях.	2
6	Інтонація в розділових питаннях. Слабі позиції несамотійних частин мови.	2
7	Наголос у складних словах і числівниках.	2
8.	III та IV типи складів. Складоутворюючі приголосні <i>l, m, n</i> . Зв'язуючий <i>r</i> . Інтонація перерахування та прохання.	4
9	Інтонація спеціальних питань. Логічний наголос.	2
10	Диграфи. Звертання в середині й на початку речення.	2

	Інтонація вигуків та наказових речень.	
11	Інтонація порівняння, висловлень-привітань та прощання.	2
12	Зв'язна вимова звуків у мовленні. Зміни звуків у мовленнєвому потоці. Асиміляція, елізія.	4
Усього		30

Самостійна / індивідуальна робота:

№	Тема	Кількість годин
1	Звуки англійської мови. Система голосних фонем. Система приголосних фонем. Компоненти інтонації. Ритмічні групи як основа англійської інтонації. Графічний запис англійської інтонації.	7
2	Типи складів. Інтонація стверджувальних речень. Наголос у двоскладових словах.	6
3	Звертання. Ненаголошені позиції слів.	6
4	Інтонація у загальних питаннях. Вимова <i>-ed</i> закінчень.	6
5	Вимова <i>s, z</i> у фінальній позиції. Інтонація в альтернативних питаннях.	6
6	Інтонація в розділових питаннях. Слабі позиції несамотійних частин мови.	6
7	Наголос у складних словах і числівниках.	6
8.	III та IV типи складів. Складоутворюючі приголосні <i>l, m, n</i> . Зв'язуючий <i>r</i> . Інтонація перерахування та прохання.	7
9	Інтонація спеціальних питань. Логічний наголос.	6

10	Диграфи. Звертання в середині й на початку речення. Інтонація вигуків та наказових речень.	6
11	Інтонація порівняння, висловлень-привітань та прощання.	6
12	Зв'язна вимова звуків у мовленні. Зміни звуків у мовленнєвому потоці. Асимиляція, елізія.	7
Усього		75

1.3. Форми й методи контролю

Формування фонологічної компетенції здійснюється в умовах постійного контролю на аудиторних заняттях і під час самостійної роботи студентів. У процесі контролю оволодіння рецептивними та продуктивними вимово-слуховими та інтонаційними навичками використовується поточний (поточні тести) та підсумковий контроль (залік у формі письмових та усних завдань).

Поточний контроль проводиться на практичних заняттях, його основне завдання – перевірка рівня засвоєння матеріалу кожного навчального заняття, поетапна підготовка до виконання професійних завдань та забезпечення зворотнього зв'язку між викладачем та здобувачем вищої освіти в процесі навчання, оволодіння компетентностями, забезпечення управління навчальною мотивацією здобувачів вищої освіти.

Залік як форма підсумкового контролю полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на підставі результатів виконання ним усіх видів запланованої навчальної роботи під час проходження практики: аудиторної роботи під час практичних занять, самостійної роботи, виконання залікових завдань, представлених у щоденнику навчальної практики з формування фонологічної компетентності кожного студента. Залік виставляється за умови виконання здобувачем вищої

освіти основних видів навчальної роботи, визначених робочою навчальною програмою, та отримання підсумкової оцінки не менше 60 балів.

1.4. Критерії оцінювання та розподіл балів

Критерії оцінювання рівня сформованості фонетичних навичок усного мовлення здобувачів вищої освіти першого року навчання розроблені відповідно до Положень про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка, укладених згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою та нормативно-правовими актами міністерства освіти й науки України.

Рівень сформованості фонетичних навичок усного англomовного мовлення студентів визначається відповідно критеріїв: правильність звукового й інтонаційного оформлення усного висловлення, а також різноманітність використаних інтонаційних моделей, темп і гучність мовлення.

Дескриптори контролю репродуктивних навичок (вимови) як компонентів фонологічної компетенції:

<i>Рівень</i>	<i>Дескриптори</i>	<i>Сума балів за всі види навчальної діяльності</i>	<i>Оцінка ECTS</i>
A1	Вимова дуже обмеженого репертуару вивчених слів та виразів може бути зрозумілою за умови певних зусиль з боку носіїв мови, з якими студент спілкується, і	0-59	F / FX

	якщо їх мови належать до однієї групи.		
A2	Вимова в цілому досить чітка, щоб зрозуміти комунікативні наміри студента. Незважаючи на присутність помітного іноземного акценту, партнери по спілкуванню змушені час від часу перепитувати одне одного і просити про повторення.	60-63	E
		64-73	D
B1	Вимова чітка, хоча іноді відчувається іноземний акцент і зрідка трапляються помилки у вимові.	74-81	C
B1+	Вимова чітка, хоча іноді відчувається іноземний акцент і зрідка трапляються помилки у вимові, які не заважають розумінню змісту висловлення, інтонація відповідає контексту.	82-92	B
B2	Володіє чіткою, природною вимовою та інтонацією.	90-100	A

Дескриптори контролю рецептивно-продуктивних навичок ритміко-інтонаційного оформлення висловлення як компонентів фонологічної компетенції:

<i>Рівень</i>	<i>Дескриптори</i>	<i>Сума балів за всі види навчальної діяльності</i>	<i>Оцінка ECTS</i>
A1	У мовленні вживається / розпізнається	0-59	F / FX

	мінімальна кількість вивчених інтонаційних моделей, що складає враження надзвичайно монотонного мовлення і не зможе утримати увагу слухача.		
A2	У мовленні вживається / розпізнається декілька досить простих інтонаційних моделей, які не дають можливості передати зміну емоцій, трапляється одно / дворазове вкраплення складних інтонаційних моделей.	60-63	E
		64-73	D
B1	У мовленні вживається / розпізнається достатня кількість інтонаційних моделей, що справляє враження емоційно забарвленого мовлення, але студент уникає вживання складних фонетичних моделей.	74-81	C
B1+	У мовленні вживається / розпізнається достатня кількість інтонаційних моделей, що справляє враження емоційно забарвленого мовлення.	82-89	B
B2	У мовленні використовуються / розпізнаються всі чи переважна більшість вивчених інтонаційних моделей, адекватних стилю тексту, внаслідок чого мовлення емоційно забарвлене та різноманітне.	90-100	A

***Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти під час
навчальної практики з формування фонологічної компетентності:***

№	Вид діяльності здобувача вищої освіти	Термін виконання	Кількість балів	
			Максимум	Отримав студент
1.	Виконання завдань практики		90	
I	Виконання завдань на перевірку рецептивних слухових та інтонаційних навичок	підсумковий контроль III тиждень	25	
II	Виконання завдань на перевірку репродуктивних вимовних та інтонаційних навичок: 2.1. Виконання комплексу вправ на розвиток автоматизованості репродуктивних вимовних та інтонаційних навичок 2.2. Виконання контрольних завдань на перевірку стійкості набутих репродуктивних вимовних та інтонаційних навичок	поточний контроль, на кожному занятті I-III тиждень	20	
		підсумковий контроль III тиждень	10	
III	Виконання завдань на перевірку теоретичних знань і репродуктивних вимовних та інтонаційних навичок	підсумковий контроль III тиждень	10	

IV	Виконання завдань на перевірку умінь і навичок організації фонематичної транскрипції та способу її графічного зображення	підсумковий контроль III тиждень	20	
2.	Поточні тести	поточний контроль, на практичних заняттях I-III тиждень	5	
3.	Своєчасність подачі звітної документації		10	
Всього:			100	

Шкала оцінювання: національна та ECTS:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		
		для диференційованого заліку		для заліку
90–100	A	відмінно відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок		зараховано
82–89	B	вище середнього рівня з кількома помилками	добре	
74–81	C	в цілому правильне виконання з певно		

		кількістю суттєвих помилок		
64–73	D	непогано, але зі значною кількістю недоліків	задовільно	
60–63	E	виконання задовольняє мінімальним критеріям		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного проходження практики		не зараховано з можливістю повторного проходження практики
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним курсом		не зараховано з обов’язковим повторним курсом

Отримана оцінка за результатами перевірки практики вноситься керівником практики до залікової книжки студента та відомості обліку успішності.

II. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФОНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

2.1. Cognitive and Communicative basis for Contemporary Phonological Investigations

The study of phonology represented, historically, the onset of modern linguistics and was also a guide to other approaches to language like structuralist (Trubezkoy, 2000) or generative linguistics (Chomsky, 1995). Despite the traditional under-representation of phonological issues within cognitive and communicative linguistics, recent years have witnessed a growing interest in phonology shown by the increasing number of related investigations.

The present study addresses the place and role of phonology within a wider range of neighboring domains, cognitive and communicative approaches in particular, that constitute *the aim of the current research*. Generally, such a relevance of phonological structure in language may be viewed to derive from the fact that phonology constitutes a domain of its own within language (along with syntax, semantics, morphology), but it is also interconnected closely with other domains such as cognition, articulation, perception and communication in general. From this dual nature, it follows that phonology may be an object of linguistic theory (Goldsmith, 1995; Lacy, 2007) as well as an object of cognitive (Cohn, 2012) and communicative studies. So, ideally, teaching phonological competence this dual nature of phonology should be kept in mind and both sides of the coin are supposed to be paid attention to.

Phonology interfaces the speech sound systems, the representations of articulated speech, perception, acquisition and processing established in phonetics, psycholinguistics, and neurolinguistics. Main topics of investigation in this field comprise: sounds and sound-changing processes in systemic and functional aspects; prosodic units such as syllables and other phonetic sequences, and tones as building blocks of the sentence melody. Tones are considered in their relation to the linguistic expressions, their phonetic realization (tonal height and contours) as well as perception on the other hand. Sound, prosodic units and tones extend to the question how phonological representations are stored in the *mental lexicon* as they can be specified in terms of categorical phonological information or as variable phonetic imprints. As it is generally conceived that cognitive linguistics is the approach to the study of language that endeavours to explain facts about language in terms of known properties and processes of the human brain. The guiding principle of this area of linguistics is that the human language ability is not separate from the rest of cognition, that the storage of linguistic data is not particularly different from the retrieval of another knowledge, and that use of language in understanding employs similar cognitive mechanisms to those used in other non-linguistic issues (Mompean, 2006).

Cognitive linguistics originated in the mid-eighties with the works by G. Lakoff and R. W. Langacker, most studies within this school of linguistics focused on semantics and grammar (Lakoff, 1993; Langacker, 1987). The works by these scholars already contain references to phonology, thus Langacker's Cognitive Grammar gives a prominent role to the phonological aspect of linguistic units, though little attention is paid to other areas of study like semantics or grammar. Cognitive phonologists endorse the view that phonological constructs are formed not only by cognitive factors but also by conditions of a phonetic (articulatory, acoustic, perceptual), linguistic (historical, distributional, structural, frequential, etc.), sociolinguistic (gender, social class, etc.), cultural dimensions (Mompean, 2006). Eventually, phonology bears originally connections with cognitive processes as a person's language in all its aspects – sound, meaning, structure – is viewed by scholars as a state of some component of the mind (Chomsky, 1995).

The formation of phonological competence plays a great role in the development of foreign *communicative competence* as it deals with the consecutive and purposeful formation of the pronunciation bases of each type of speech activity. The study of intercultural interaction involves the study of verbal and nonverbal features of communication between representatives of different linguistic and cultural communities. The phenomena of culture and communication in their inseparable connection are considered in the writings of philosophers L. Wittenstein, Y. Habermas, G. Gadamer, I. Kant, F. Nietzsche, P. Sorokin, I. Fichte, Z. Freud, F. Schliermacher, A. Spengler and others. The place of phonology in creating communicative competence is a fruitful research field, as evidenced by the vast number of studies devoted to a variety of empirical questions, thus contributing to *the topicality of the research*. Communicative competence has to be recognized as the most significant component in the language user's way of speaking, writing, way listening, reading and the manner of using the language in the practical context. It is explicated that the innate ability of using the language in the practical context can well be grounded on the potentiality

that the learner acquires the language norms, phonological including, together with the cultural prescriptions (Cognitive Mediational Strategies). The concept of communicative competence originated from Chomsky's distinction between competence and performance. By competence Chomsky meant the common knowledge of the ideal speaker-listener set in a homogeneous speech community enabling a language user to produce and understand sentences out of a certain set of rules. Whereas performance is concerned with implementing the underlying principle to the actual language use often stated as encoding and decoding (Chomsky, 1995). In N. Chomsky's theory, linguistic competence is just unconscious knowledge of languages and is similar in some ways to F. de Saussure's notion of 'langue', the principles of organizing a language (Coccjop, 1977). Communicative competence finds its appliance in understanding and producing utterances to communicate effectively being acquired at two main levels – linguistics and pragmatic. Phonological competence is an element of the linguistic focus while the pragmatic aspects of communicative competence include functional, sociolinguistic, interactional and cultural competence and relate to the social contexts in which the language is used (Tarango, Machin-Mastromatteo, 2017).

Phonological competence is regarded a component of the linguistic aspects of communicative and intercultural competence on a broader scale, along with grammatical and discourse competence which are related directly to the nature and structure of language in its cognitive and communicative domains.

2.2. Формування фонологічної компетенції у площині прикладного аспекту професійної міжкультурної комунікації

Вивчення міжкультурної взаємодії передбачає дослідження вербальних (фонологічних, морфологічних, лексичних, синтаксичних) і невербальних особливостей спілкування представників різних лінгвокультурних спільнот. Явища *культури та комунікації* в їх нерозривному зв'язку розглядаються в працях філософів Л. Вітенштейна, Ю. Габермаса, Г. Гадамера, І. Канта,

Ф. Ніцше, П. Сорокіна, І. Фіхте, З. Фрейда, Ф. Шляєрмахера, О. Шпенглера та інших. Поняття міжкультурної комунікації виникає в середині ХХ ст. і пов'язане з іменами таких антропологів і лінгвістів: К. Клакхон, А. Кребер, Р. Портер, Д. Трагер, Е. Холл, Г. Хофстеде, які сформулювали операційні параметри для описання впливів культури діяльність і розвиток суспільства. Проблеми ментальних чинників мовленнєвої діяльності та спілкування привертала увагу Л. Виготського, В. Гумбольдта, М. Жинкіна, І. Зимньої, Е. Сепіра.

Міжкультурна комунікація як суспільний феномен була покликана практичними потребами післявоєнного світу, що підкріплювався ідеологічним інтересом, який з початку ХХ століття формувалася в науковому середовищі, а також у суспільній свідомості по відношенню до так званих “екзотичних” культур і мов (Левицький, 201; Леонтович, 2007; Тер-Минасова, 2011).

У 1970-ті роки практичний характер курсу був доповнений необхідними теоретичними узагальненнями й набув форми класичного університетського курсу, який поєднував у собі як теоретичні положення, так і практичні аспекти міжкультурного спілкування. На європейському континенті становлення міжкультурної комунікації як навчальної дисципліни відбувалося дещо пізніше, ніж у США, і було покликане іншими причинами. Створення Європейського союзу відкрило межі для вільного переміщення людей, капіталів і товарів. Така практика викликала проблему взаємного спілкування носіїв різних культур. На цьому ґрунті поступово формувалася зацікавленість вчених до проблем міжкультурного спілкування. За прикладом США у багатьох західноєвропейських університетах на межі 70-80-х років минулого сторіччя були відкриті відділи міжкультурної комунікації (Рот, 2006).

Зважаючи на чітко виражену практичну орієнтацію вивчення механізмів міжкультурної комунікації з моменту заснування відповідної науки, метою якої є формування міжкультурної компетенції як сукупності знань та

навичок, виникає актуальна потреба встановлення межі між теоретичним і практичним аспектами міжкультурної взаємодії. Важливим є аналіз прикладного характеру професійно-орієнтованої міжкультурної комунікації, адже вміння взаємодіяти з носіями інших культур необхідні, насамперед, представникам професій, чия діяльність пов'язана з міжкультурною інтеракцією та роботою в полікультурних колективах для уникнення комунікативних невдач.

Прикладні характеристики спрямовані на одержання нових знань, що можуть бути використані для практичних цілей. До професійно-прикладного аспекту міжкультурної взаємодії належать сфери застосування знань з міжкультурної комунікації. Важливо відмітити принципову практичну орієнтованість досліджень міжкультурного спілкування: їх результати призначені для безпосереднього використання в сферах діяльності та професіях, які здійснюються за допомогою комунікації, тобто у професійній комунікації. До таких відносяться освіта, суспільно-політична діяльність, управління, консультування, соціальна робота, журналістика тощо. Саме експансіонізм і інтердисциплінарність теорії міжкультурної комунікації – звернення до низки суміжних галузей, серед яких мовознавство, культурологія, психологія, соціологія тощо – сприяє її ефективному застосуванню у різноманітних сферах життєдіяльності людини: від вивчення іноземних мов до діяльності в міжнародних проектах, кінцевою метою яких є кооперативна взаємодія між представниками різних культурних спільнот (Манакін, 2012).

Прикладний аспект міжкультурної комунікації представлений у *професійній діяльності* політиків, журналістів, менеджерів, перекладачів, викладачів. Питання підготовки майбутніх фахівців різного профілю до міжкультурної комунікації видається особливо актуальним. *Розвиток сучасного інформаційного суспільства* неможливо уявити без процесів глобалізації, впровадження інновацій та міжкультурної взаємодії. Сучасний процес виховання й освіти зорієнтований на особливості розвитку людства –

розширення взаємозв'язків різних країн, народів і культур, цей процес охопив різні сфери суспільного життя, що проявилось в бурливому зростанні культурних обмінів і безпосередніх контактів між державними інституціями, соціальними групами, рухами й окремими особистостями. Навчальні заклади приймають на навчання громадян зарубіжних країн, здійснюють обмін студентами, викладачі проходять стажування за кордоном, беручи участь, таким чином, у міжкультурній комунікації та діалозі культур. Діалог культур – це пізнання іншої культури через свою, а своєї через іншу шляхом культурної інтерпретації та адаптації цих культур одна до одної в умовах контекстної розбіжності більшої частини обох (Arasaratnam, 2017).

Сучасні обставини життя висувають нові вимоги до підготовки вчителів. Високі *вимоги до професійної підготовки вчителів* гуманітарних спеціальностей сприяють утвердженню нової ролі вчителя як медіатора міжкультурної комунікації, здатного не тільки передавати знання своїм учням, а й забезпечувати ефективність міжкультурного спілкування, долаючи міжкультурні бар'єри і попереджувати міжкультурні конфлікти. Тому серед пріоритетних завдань сучасної вищої освіти важливе місце посідає створення умов для формування високого рівня міжкультурної компетентності вчителя (В. Борисов, Л. В. Калініна, А. Костюченко, Т. В. Овсянникова), а також учнів і студентів у середніх і вищих навчальних закладах на заняттях з іноземної мови з урахуванням їх майбутньої професійної діяльності (Колодзько, 2003). Міжкультурна компетентність є кінцевою метою іншомовної освіти (Н. Баришніков, І. Зимова, Г. Єлізарова). Сучасні концепції навчання іноземних мов характеризуються прагненням не лише забезпечити студентів необхідними мовними засобами, а й сформувати у них певний когнітивний багаж, що створив би відчуття культурної спільності з носіями мови і надав спілкуванню особливої повноти та багатомірності (Воротняк, 2010).

Міжкультурна компетентність взаємопов'язана з поняттям міжкультурного діалогу, успішність якого залежить безпосередньо від рівня компетенції сторін, задіяних у ньому (Овсянникова, 2011; Hymes, 1972).

Формування міжкультурної компетенції відбувається з урахуванням сучасних напрямів дослідження міжкультурної комунікації та етнокультурних особливостей носіїв мови (О. Леонтович, А. Садохін, С. Г. Тер-Мінасова). Знання мов слугує першоджерелом знань про національно-культурні особливості різних соціумів, формує міжкультурну компетентність, без чого неможливе досягнення взаємної поваги і розуміння. У *мовній картині* народу віддзеркалюються ключові особливості людської особистості та всієї національно-культурної спільноти. Мовна картина світу є основою національно зумовленої інтерпретації дійсності і впливає на світосприйняття мовців. Таке розуміння взаємозв'язку мови й мислення виникло під впливом концепції німецьких дослідників В. Гумбольдта, Г. Штейнталя, Л. Вайсгербера, а також діяльності американської школи етнолінгвістики антропологів Ф. Боаса, Е. Сепіра, Б. Уорфа. Тож, мовні відмінності впливають на зміст мислення.

Навчальний курс з формування фонологічної компетентності як компоненту мовної міжкультурної навчає правильній продукції й перцепції фонетичних одиниць і становить одну з основних дисциплін у системі професійної підготовки вчителів і перекладачів, чия фахова компетенція передбачає не тільки відповідне знання іноземної та рідної мов, але й вміння виявляти спільне та відмінне в їхніх структурах, встановлювати різні типи міжмовних відповідностей.

Вивчення фонологічної компетентності у розрізі міжкультурної з огляду на специфіку різних етносів та їх традицій збагачує розуміння поняття міжкультурної комунікації. Сучасному фахівцю необхідно орієнтуватися в культурній сфері сучасного суспільства, брати участь в діалозі культур для розв'язання типових і проблемних комунікативних завдань.

Завдяки курсу з формування фонологічної компетентності досягається відчуття еквівалентності структур своєї та чужої культури й усвідомлення основних розбіжностей між ними у категоризаційних процесах. Призначення культурно-орієнтованих занять полягає у переорієнтації сприйняття

комунікативної ситуації, а також підготовці до можливих розбіжностей культурного порядку з метою забезпечення новими необхідними елементарними мовними й комунікативними навичками для функціонування в іншому культурному середовищі. Навчання міжкультурної комунікації передбачає ознайомлення з мовою, культурно-побутовими особливостями, манерою спілкування, нормами комунікативної поведінки та етикету (Воротняк, 2010).

Розширення взаємодії культур сприяє актуальності питання самотності народів і їх культурних відмінностей. Культурна різноманітність сучасного людства безперервно збільшується, а народи, що його складають знаходять все більше засобів, щоб зберігати та розвивати цілісність мови й культури. *Мовна картина світу* як елемент культурної специфічна і відрізняється у різних народів, що зумовлено різними факторами: географією, кліматом, природними умовами, історією, соціальним устроєм, віруваннями, традиціями, способом життя тощо.

Становлення фонологічної компетенції у площині міжкультурної інтеракції передбачає взаємодію культур у декількох напрямках: знайомство з культурою країни, мова якої вивчається, вивчення іноземної мови й засвоєння моделі поведінки носіїв іншомовної культури (Верещагин, 2014). Міжкультурна компетентність формується передусім на підставі позитивного ставлення до наявності в суспільстві різних етнокультурних груп. З метою вироблення позитивного ставлення до міжкультурних відмінностей потрібно подолати стан культурної замкнутості, яка є причиною негативного сприйняття інших народів.

Таким чином, виокремлення, отримання й застосування знань зі теорії міжкультурної комунікації у різноманітних сферах життєдіяльності для формування навичок кооперативної взаємодії з представниками інших лінгвокультур під час становлення й розвитку міжкультурної компетенції визначають прикладний аспект професійної міжкультурної взаємодії.

III. ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

3.1. Вимоги до звітної документації

Наприкінці навчальної практики з формування фонологічної компетентності здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики та індивідуальних завдань. Звітною документацією слугує щоденник навчальної практики, який повністю відображає його роботу під час навчальної практики й свідчить про поступове формування фонологічної компетенції, автоматизацію рецептивно-продуктивних навичок і ступінь готовності до самостійної комунікативної діяльності. Зміст навчальної практики визначає **завдання для виконання** здобувачем вищої освіти на перевірку рецептивних слухових та інтонаційних навичок; репродуктивних вимовних та інтонаційних навичок; теоретичних знань і репродуктивних вимовних та інтонаційних навичок; умінь і навичок організації фонематичної транскрипції та способу її графічного зображення:

I. Завдання на перевірку рецептивних слухових та інтонаційних навичок: Прослухати аудіотрек, коректно ідентифікуючи фонеми та інтонеми в потоці мовлення на базі розвиненого фонематичного та інтонематичного слуху, записати почутий текст, розділити речення на синтагми, поставити наголоси й ядерні тони в них відповідно до аудіо варіанту.

II. Завдання на перевірку репродуктивних вимовних та інтонаційних навичок:

2.1. Виконання комплексу *вправ на розвиток автоматизованості*, стійкості репродуктивних вимовних та інтонаційних навичок для обов'язкового складання під час проходження навчальної практики з метою автоматизації використання фонетичного матеріалу, що вивчається, на різних рівнях – звуку, звукосполучення, слова, словосполучення, фрази, тексту (вправи з навчально-методичного посібника *Формування фонологічної компетенції студентів I курсу мовного вузу під час вступно-корективного курсу*:

навчально-методичний посібник / Л.В. Калініна, Т.Ю. Григор'єва, Н.О. Гудзь, А.В. Соколовська, ЛМ. Чумак. – Житомир: Полісся, 2015. – 248 с.).

2.2. Виконання контрольних завдань на перевірку автоматизованості, стійкості набутих репродуктивних вимовних та інтонаційних навичок.

III. Виконання завдань на перевірку теоретичних знань і репродуктивних вимовних та інтонаційних навичок.

IV. Завдання на перевірку умінь і навичок організації фонематичної транскрипції та способу її графічного зображення.

Правила ведення щоденника-звіту:

1. Щоденник є основним документом студента, що повністю відображає роботу під час навчальної практики й свідчить про поступове формування фонологічної компетенції, про автоматизацію рецептивно-продуктивних навичок і ступінь готовності до самостійної комунікативної діяльності.

2. Поточні записи у щоденник студент-практикант зобов'язаний робити кожного робочого дня та вчасно виконувати завдання.

3. Студент-практикант зобов'язаний протягом усього періоду проходження практики завжди мати щоденник при собі і надавати його за вимогою керівникам практики для поточного й підсумкового контролю та внесення відповідних записів і оцінок.

Наприкінці практики викладач оцінює якість виконання завдань студентом, вказуючи бали та рівень оволодіння фонологічною компетенцією.

**ЩОДЕНИК НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З
ФОРМУВАННЯ ФОНОЛОГІЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ**

Житомирський державний університет імені Івана Франка
ННІ іноземної філології
Кафедра міжкультурної комунікації та прикладної лінгвістики

ЩОДЕНИК НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З ФОРМУВАННЯ
ФОНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

студентки (студента)

_____

групи _____

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська))

Освітня програма Середня освіта (Мова і література (англійська))

Факультет/Навчально-науковий інститут ННІ іноземної філології

Місце практики ННІ іноземної філології

Термін практики: з _____ до _____ 2019 року

Керівник: кандидат філологічних наук, доцент Савчук І.І.

*“We speak in order to be heard and need to be heard in order to be understood”
(from “The Sound Shape of Language”
by R. Jakobson and L. Waugh)*

Правила ведення щоденника-звіту:

1. Щоденник є основним документом студента, що повністю відображає роботу під час навчальної практики й свідчить про поступове формування фонологічної компетенції, про автоматизацію рецептивно-продуктивних навичок і ступінь готовності до самостійної комунікативної діяльності.
2. Поточні записи у щоденник студент-практикант зобов'язаний робити кожного робочого дня та вчасно виконувати завдання.
3. Студент-практикант зобов'язаний протягом усього періоду проходження практики завжди мати щоденник при собі і надавати його за вимогою керівникам практики для поточного й підсумкового контролю та внесення відповідних записів і оцінок.
4. Наприкінці практики викладач оцінює якість виконання завдань студентом, вказуючи бали та рівень оволодіння фонологічною компетенцією.

Мета навчальної практики: формування фонологічної (фонетичної) компетенції студентів – здатності сприймати й відтворювати звукові одиниці мови у певному контексті з використанням відповідного наголосу, ритму та інтонації.

Завдання практики: оволодіння артикуляційною базою англійської мови, асимілятивними явищами мовленнєвого потоку, формування навичок артикуляції англійських голосних та приголосних звуків, корегування навичок вимови, удосконалення умінь і навичок фонематичної транскрипції та способу її графічного зображення.

Зміст діяльності здобувачів вищої освіти: визначається навчальним планом – поглибити та закріпити фонетичні знання й виробити практичні вміння їх застосовувати. Студенти повинні оволодіти фонетичними *знаннями* про:

1) фонemi та їх артикуляційно-акустичні характеристики; основні модифікації звуків у потоці мовлення; фонетичну організацію слів (складу, словесного наголосу); інтонацію та її основні компоненти (мелодику, ритм, паузацію, наголос, темп, гучність і тембр); 2) транскрипцію та графічні можливості відображення інтонації.

Студенти повинні вміти (оволодіти фонетичними *навичками*):

- розрізняти в мовленні довгі та короткі голосні, дифтонги, глухі та дзвінкі приголосні, аспіровані та неаспіровані приголосні й виразно вимовляти перелічені звукові контрасти;
- сприймати модифікації голосних і приголосних звуків у зв'язному мовленні (слабкі форми, позиційні алофони, асиміляцію, елізію тощо);
- вміти самостійно продукувати вищезгадані модифікації в зв'язному мовленні;
- розрізняти в мовленні наголоси та правильно їх ставити в багатоскладових словах;
- виділяти в висловленні важливу інформацію, використовуючи логічний наголос, і користуватись ритмом;
- визначати мовленнєві функції у висловленнях, виражених за допомогою різних інтонаційних моделей;
- передавати різні комунікативні функції у власних висловленнях за допомогою інтонації з тематичної проблематики I курсу.

Організація практики. Навчальна практика з формування фонологічної компетентності проводиться на базі ННІ іноземної філології у першому семестрі в обсязі усього 135 годин / 4.5 кредити як аудиторна (60 годин практичних занять) та самостійна / індивідуальна (75 годин) робота здобувачів вищої освіти, триває три тижні й завершується заліком.

I. Завдання на перевірку рецептивних слухових та інтонаційних навичок:

Прослухати аудіотрек, коректно ідентифікуючи фонему та інтонами в потоці мовлення на базі розвиненого фонематичного та інтонематичного слуху, записати почутий текст, розділити речення на синтагми, поставити наголоси й ядерні тони в них відповідно до аудіо варіанту.

Listen to the recording, write down the text you hear, divide it into intonation groups marking pauses, put stresses and nuclear tones. You will hear the recording twice.

[illegible]

II. Завдання на перевірку репродуктивних вимовних та інтонаційних навичок:

2.1. Виконання комплексу *вправ на розвиток автоматизованості*, стійкості репродуктивних вимовних та інтонаційних навичок для обов'язкового складання під час проходження навчальної практики з метою автоматизації використання фонетичного матеріалу, що вивчається, на різних рівнях – звуку, звукосполучення, слова, словосполучення, фрази, тексту (вправи з навчально-методичного посібника *Формування фонологічної компетенції студентів I курсу мовного вузу під час вступно-корективного курсу: навчально-методичний посібник* / Л.В. Калініна, Т.Ю. Григор'єва, Н.О. Гудзь, А.В. Соколовська, ЛМ. Чумак. – Житомир: Полісся, 2015. – 248 с.).

Do the following tasks observing reading rules, the pronunciation of sounds, stresses and the contextual meaning of language units.

<i>Tasks</i>	<i>Exercises</i>	<i>Passed / not passed</i>	<i>Remarks</i>
<i>Dialogues to learn and reproduce</i>	Ex.1, p.25, L2		
	Ex.1, p.33, L3		
	Ex.1, p.42, L4		
	Ex.1, p.52, L5		
	Ex.1, p.64, L6		
	Ex.1, p.77, L7		
	Ex.1, p.94, L8		
	Ex.1, p.131, L10		
<i>Test Reading</i>	[æ],[eɪ] Ex.3, p.25		
	[i:],[e],[t],[d] Ex.6,7, p.34		
	[θ],[ð],[v],[ou] Ex.6, p.65; p. 194		

	[f],[v] Ex.3-5, p.77-78		
	[p],[æ] p.178		
	linking [r] Ex.11-12, p.98		
	[w],[v] #5-14, p.210-211		
	direct address Ex.15, p.36		
	tag-questions Ex.9,16,p.66,69		
	please Ex.24,p.102		
Poem Reciting			

2.2. Виконання контрольних завдань на перевірку автоматизованості, стійкості набутих репродуктивних вимовних та інтонаційних навичок.

Read the words, phrases or sentences considering reading rules, the pronunciation of sounds, stresses and the contextual meaning of language units.

Tasks	Score	Remarks

III. Виконання завдань на перевірку теоретичних знань і репродуктивних вимовних та інтонаційних навичок.

Read the words, phrases or sentences paying attention to the reading rules, the pronunciation of sounds, stresses and their contextual meaning and explain the phonetic phenomena conveyed taking the theoretic information you've learnt into account.

<i>Tasks</i>	<i>Score</i>	<i>Remarks</i>

IV. Завдання на перевірку умінь і навичок організації фонематичної транскрипції та способу її графічного зображення.

Transcribe and intone the following sentences.

1. _____

_____

_____

_____

_____

2. _____

_____

_____

_____

_____

3. _____

_____

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти за завдання під час навчальної практики з формування фонологічної компетентності:

№	Вид діяльності здобувача вищої освіти	Термін виконання	Кількість балів	
			Максимум	Отримав студент
2.	Виконання завдань практики		90	
I	Виконання завдань на перевірку рецептивних слухових та інтонаційних навичок	підсумковий контроль III тиждень	25	
II	Виконання завдань на перевірку репродуктивних вимовних та інтонаційних навичок: 2.1. Виконання комплексу вправ на розвиток автоматизованості репродуктивних вимовних та інтонаційних навичок 2.2. Виконання контрольних завдань на перевірку стійкості набутих репродуктивних вимовних та інтонаційних навичок	поточний контроль, на кожному занятті I-III тиждень	20	
		підсумковий контроль III тиждень	10	
III	Виконання завдань на перевірку теоретичних знань і репродуктивних вимовних та інтонаційних навичок	підсумковий контроль III тиждень	10	
IV	Виконання завдань на перевірку умінь і навичок організації фонематичної транскрипції та способу її графічного зображення	підсумковий контроль III тиждень	20	

2.	Поточні тести	поточний контроль, на практичних заняттях I-III тиждень	5	
4.	Своєчасність подачі звітної документації		10	
Всього:			100	

Шкала оцінювання: національна та ECTS:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для диференційованого заліку	для заліку
90–100	A	<i>відмінно</i> відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	зараховано
82–89	B	вище середнього рівня з кількома помилками	
74–81	C	в цілому правильне виконання з певно кількістю суттєвих помилок	
64–73	D	непогано, але зі значною кількістю недоліків	
60–63	E	виконання задовольняє мінімальним критеріям	
		<i>добре</i>	
		<i>задовільно</i>	

35–59	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного проходження практики</i>	не зараховано з можливістю повторного проходження практики
0–34	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним курсом</i>	не зараховано з обов'язковим повторним курсом

Отримана оцінка за результатами перевірки практики вноситься керівником практики до залікової книжки студента та відомості обліку успішності.

IV. ЗАЛІКОВІ ЗАВДАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З ФОРМУВАННЯ ФОНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

4.1. Питання до заліку

1. Active and passive organs of speech. Sound production.
2. Classification of vowels: according to the tongue and lip position, its vertical movement, the length and degree of tenseness.
3. Classification of consonants: according to the type of obstruction and noise production, the active organ of speech and the place of obstruction, the work of vocal cords and the force of articulation, the position of the soft palate.
4. Consonants and vowels in the stream of speech. Reduction, elision.
5. Intonation components.
6. Intonation groups and their parts.
7. Nuclear tones in various communicative types of sentences. Intonation of statements.
8. Intonation in imperative sentences.
9. Intonation of exclamations.
10. Intonation of direct address in different sentence positions.
11. Intonation in general, alternative, special, disjunctive questions.

12. Intonation of enumeration and asking for something.
13. Intonation in comparison structures, greetings and farewells.
14. Sentence stress. Logical stress. Stressed and unstressed units in an utterance.
15. Weak forms of pronouns, auxiliary verbs and their contractions.
16. Weak forms of Articles, Prepositions and connectors.
17. Stress in two-syllable words, compounds and numerals.
- Syllable formation and syllable division. Monophthongs and diphthongs.
18. Type of syllable one.
19. Type of syllable two.
20. Type of syllable three and four.
21. Weak forms of pronouns, auxiliary verbs and their contractions.
22. Pronunciation of the endings –ed, -(e)s.
23. Reading rules. Diagraphs.

4.2. Орієнтовні залікові завдання

Module Test 1

Name Surname _____

Subgroup _____

Date _____

Variant 1

Level 1

I. Listen and write down the following words in transcription.

1 _____	6 _____
2 _____	7 _____
3 _____	8 _____
4 _____	9 _____
5 _____	10 _____

II. Put the words into the correct box according to the ending sound [s], [z] or [iz].

suburbs chances houses buses sports miles weeks admires forks oranges

[s]	[z]	[i z]

III. Circle the word with the different vowel sound.

1. soon book boot room	4. pull full put rule
2. rude luck run but	5. group could would should

3. shoes does true blue   6. south young couple won

Level 2

IV. Write these sentences in the correct column according to the pattern given.

OooO	0000	OoO	OoOo

Come and look.
It's cold and wet.
Nice to see you.
Give me a call.

What's the time.
Phone and tell me.
The shop was closed.

V. Write the full words in transcription in the correct column, according to their stress pattern. Some words are extra.

<i>Saturday</i>	<i>afternoon</i>	<i>July</i>
<i>October</i>	<i>17</i>	<i>70</i>
<i>April</i>	<i>11th</i>	<i>Tuesday</i>

I'm going to have a party on _____ (Oo).
My grandfather is _____ (Ooo) years old.
I often sleep for an hour in the _____ (ooO).
My birthday is on the _____ (oOo) of March.
In Europe, the weather is warm in _____ (oO).

Level 3

VI. Choose the correct variant to complete the sentence according to the intonation rules:

- At the beginning of the utterance the word "please" is _____.
a) stressed   b) unstressed
- If the preposition goes after a verb it is _____.
a) stressed   b) unstressed
- The stress in numerals like thirty, forty _____.
a) moves   b) doesn't move
- Formal serious greetings are pronounced with _____.
a) Low Fall   b) Low Rise
- The rising nuclear tone shows that the intonation group is _____.
a) complete   b) implies continuation

VII. Transcribe and intone the following dialogue.

- What do you do, Sam, in your spare time?
- Usually I read, watch TV and go outside.
- You have many hobbies, don't you?
- I like photography, Mike.
- That's great!

Module Test 1

Name Surname _____

Subgroup _____

Date _____

Variant 2

Level 1

I. Listen and write down the following words in transcription.

1 _____	6 _____
2 _____	7 _____
3 _____	8 _____
4 _____	9 _____
5 _____	10 _____

II. Put the words into the correct box according to the ending sound [d], [t], [id].

Created, lived, cried, practiced, fainted, liked, offended, planned, begged, played.

[d]	[t]	[id]

III. Circle the word with the different vowel sound.

1. please deep plead break	4. band battle wash mash
2. cell cap carry case	5. effort kettle eve else
3. gate age eagle ago	6. wait said eight aim

Level 2

IV. Write these sentences in the correct column according to the pattern given.

OooO	OOOO	OoO	OoOo

Give me a call.

Pleased to meet you!

A piece of cake.

The bus was late

Where do you live?

Thanks a lot.

What did she say?

V. Write the full words in transcription in the correct column, according to their stress pattern. Some words are extra.

<i>Saturday</i>	<i>afternoon</i>	<i>July</i>
<i>October</i>	<i>17</i>	<i>70</i>
<i>April</i>	<i>11th</i>	<i>Tuesday</i>

I'm going to have a party on _____ (Ooo).

My grandfather is _____ (Ooo) yearsold.

I often sleep for an hour in the _____ (ooO).

My birthday is on the _____ (oOo) of March.

In Europe, the weather is warm in _____(Oo).

Level 3

VI. Choose the correct variant to complete the sentence according to the intonation rules:

1. At the end of the utterance the word “please” is _____.
a) stressed   b) unstressed
2. If the preposition goes after a verb it is _____.
a) stressed   b) unstressed
3. The stress in numerals like thirteen, fourteen _____.
a) moves   b) doesn't move
4. Informal friendly greetings are pronounced with _____.
a) Low Fall   b) Low Rise
5. The falling nuclear tone shows that the intonation group is _____.
a) complete   b) implies continuation

VII. Transcribe and intone the following dialogue.

- Jane, what do you do in your spare time?
- I'm fond of singing, dancing and music.
- Do you enjoy rock or pop music?
- I like jazz, Helen. Will you, please, look for a new piano?

IV. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Формування фонологічної компетенції студентів I курсу мовного вузу під час вступно-корективного курсу: навчально-методичний посібник / Л.В. Калініна, Т.Ю. Григор'єва, Н.О. Гудзь, А.В. Соколовська, Л.М. Чумак. – Житомир: Полісся, 2015. – 248 с.
2. Bowler B. New Headway Pronunciation Course / B. Bowler, S. Cunningham, P. Moor. – Oxford: Oxford University Press, 2006. – 64 p.
3. Complete First / G. Brook-Hart. – Cambridge : Cambridge University Press, 2014. – 254 p.
4. Empower B1+ / A/ Doff, C. Thaine. – Cambridge : Cambridge University Press, 2015. – 126 p.

Допоміжна

5. Бровченко Т. О. Контрастивна фонетика (англійська та українська мови) : підручник / Т. Бровченко. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006 . – 356 с.

6. Валігура О. Р. Типологічне моделювання просодичних систем / О. Валігура // Актуальні проблеми романогерманської філології в Україні та Болонський процес. – Чернівці: Рута, 2004. – С. 27–28.
7. Верещагин Е. М., Костомаров В. Г. Язык и культура. Три лингвострановедческие концепции: лексического фона, речеповеденческих тактик и сапиентемы/ Е. М. Верещагин, В. Г. Костомаров. – М.: Директ-Медиа, 2014. – 509 с.
8. Воротняк Л. І. Моделювання ситуацій міжкультурної комунікації в процесі навчання іноземної мови магістрів у вищих педагогічних навчальних закладах / Л. І. Воротняк // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2010. – Вип. 3. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2010_3_4.
9. Дворжецька М. П. Фонетика англійської мови: фоностилістика і риторика мовленнєвої комунікації / М. П. Дворжецька. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 208 с.
10. Єрко О. К. Практична фонетика англійської мови / О. К. Єрко. – К.: ВП Логос, 2005. – 271 с.
11. Захарова Ю. М. Інтонаційна організація сучасного англійського мовлення : навч. посібник / за ред. А. Д. Бєлової. – К. : Вид-во НА СБ України, 2004. – 84 с.
12. Колесник О. С., Гаращук Л. А., Гаращук К. В. Теоретична фонетика англійської мови : навчальний посібник для студентів факультетів іноземних мов / О.С. Колесник, Л. А. Гаращук, К. В. Гаращук. – Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2015. – 226с.
13. Колодько Т. М. Формування соціокультурної компетенції у студентів початкового етапу педагогічного вузу на матеріалі англомовної поезії / Т. М. Колодько // Наукові записки: Збірник наукових статей Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова. – К. : НПУ, 2003. – Вип. 54. – С. 80- 85.

- 14.Левина, Т. В. Вопросы фонетики и фонологии современного английского языка : учеб.-метод. пособие. В 2 ч. Ч. 2 / Т. В. Левина ; Владим. гос. ун-т им. А. Г. и Н. Г. Столетовых. – Владимир : Изд-во ВлГУ, 2016. – 188 с.
- 15.Левицький А. Е., Борисенко Н. Д., Савчук І. І. Теорія міжкультурної комунікації / А. Е. Левицький, Н. Д. Борисенко, І. І. Савчук. – К.: Логос, 2011. – 128 с.
- 16.Левицький А. Е., Гаращук Л. А. Поглиблений курс теоретичної фонетики англійської мови / А. Левицький, Л. Гаращук. – Вінниця : ПП Фоліант, 2005. – 71 с.
- 17.Леонтович О. А. Введение в межкультурную коммуникацию / О. А. Леонтович. – М. : Гнозис, 2007. – 386 с.
- 18.Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація / В. М. Манакін. – К. : ВЦ Академія, 2012. – 288 с.
- 19.Овсянникова Т. В. Педагогические условия формирования межкультурной компетентности студентов / Т. В. Овсянникова // Вектор науки ТГУ. – 2011. – №2 (5). – С. 152–155.
- 20.Паращук В. Ю. Настановно-корективний курс фонетики англійської мови : [навч. посіб. для студ. 1-го курсу ф-ів ін. мов, Мова і література (англ.)] / В. Ю. Паращук. – [Вид.2 випр.]. – Кіровоград : РВГ ІЦ КДПУ, 2010. – 216 с.
- 21.Рот Ю. Межкультурная коммуникация. Теория и тренинг / Ю. Рот. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2006. – 280 с.
- 22.Соссюр Ф. де. Труды по языкознанию / Ф. де. Соссюр. – М.: Прогресс, 1977. – 695 с.
- 23.Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация / С. Г. Тер-Минасова. – М.: Слово, 2000. – 171 с.
- 24.Трубецкой Н. С. Основы фонологии / Н. С. Трубецкой. – М.: Аспект Пресс, 2000. – 352 с.
- 25.Янсон В. В., Свистун Л. В., Богатирьова С. Т., Лежньов С. М. A Practical Guide for Learners of English. Книга 1: Навч. посібник / В. В.Янсон, Л. В.

- Свистун, С. Т. Богатирьова, С. М. Лежньов . – К.: ТОВ «ВП Логос-М», 2006. – 368 с.
26. Brazil D. The Communicative Value of Intonation in English / D. Brazil. – Cambridge : Cambridge University Press, 1997. – 188 p.
27. Chomsky N. Language and Mind / N. Chomsky. – Cambridge : Cambridge University Press, 1995. – 209 p.
28. Cohn A. C., Fougeron C., Huffman M. K. The Oxford Handbook of Laboratory Phonology / A. C. Cohn, C. Fougeron, M. K. Huffman. – Oxford: Oxford University Press, 2012. – 888 p.
29. Cruttenden A. Intonation / A. Cruttenden. – Cambridge : Cambridge University Press, 1995. – 214 p.
30. Goldsmith J. A. The Handbook of Phonological Theory / J. A. Goldsmith. – Cambridge, MA: Cambridge University Press, 1995. – 1000 p.
31. Hymes D. On Communicative Competence / D. Hymes // Sociolinguistics. – Harmondsworth, England: Penguin Books, 1972. – P. 67–89.
32. Kelly G. How to Teach Pronunciation / G. Kelly. – Harlow : Pearson Education Lmt., 2000. – 154 p.
33. Lacy de P. Cambridge Handbook of Phonological Theory / de P. Lacy. – Cambridge: Cambridge University Press, 2007. – 697 p.
34. Lakoff G. The Contemporary Theory of Metaphor // Metaphor and Thought / Ed. by A. Ortony. – Cambridge: Cambridge University Press, 1993. – P. 202–251.
35. Langacker R. W. Foundations of Cognitive Grammar. – Stanford: Stanford University Press, 1987. Vol. 1. – 516 p.
36. Tarango J., Machin-Mastromatteo J. D. The New Profile of Information Professionals as Scientific Production and Communication Managers // The Role of Information Professionals in the Knowledge Economy. – 2017. – P. 71–101.

Інформаційні ресурси

36. Arasaratnam L. A. Міжкультурна компетентність / L. A. Arasaratnam // Key Concepts of Intercultural Dialogue. – № 3. – 2017. – Режим доступу: <https://centerforinterculturaldialogue.org/>.
37. Cognitive Mediational Strategies to Enhance Communicative Competence in English. URL: https://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/55244/7/07_chapter%201.pdf (addressed : 03.02.2020).
38. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка[Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe
39. Межкультурные различия. Прикладной аспект этнопсихологии. – Режим доступу: <https://studopedia.info/9-57329.html>
40. Прикладний аспект // Словник української мови: в 11 томах. — Том 7, 1976. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/prykladnyj>.
41. Прикладні наукові дослідження – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/23424:3762>.
42. Listening Comprehension. – Режим доступу: <https://www.esl-lab.com/academic-english>.
43. Mompean J. A. Introduction: Cognitive Phonology // Cognitive Linguistics. Vol. 6 (2), 2006. URL : https://www.researchgate.net/publication/27338654_Introduction_Cognitive_Phonology_in_Cognitive_Linguistics (addressed : 03.02.2020).